МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВ
Кафедра філософії

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної роботи

_____ (_____)
"_____" _____ 20___

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФСЬКІ ТА СОЦІОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ

Рівень вищої освіти : *Перший (бакалаврський)*
Галузь знань : 03 « Гуманітарні науки»
Спеціальність : 033 «Філософія»
Освітньо-професійна програма : «Філософія»

ОНУ
2022

Робоча програма навчальної дисципліни «Філософські та соціологічні проблеми науки». Одеса : ОНУ, 2022. 15 с.

Розробники: Петриківська О.С., канд. філос. н., доцент, доцент кафедри філософії ОНУ імені І.І. Мечникова

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри філософії
Протокол № 1 від "31" 08 2022 р.
Завідувач кафедри _____ (Інна ГОЛУБОВИЧ)
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Погоджено із гарантом ОПП «Філософія» _____ (Ірина СТАРОВОЙТОВА)
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету історії та філософії
Протокол № 1 від "06" 09 2022 р.
Голова НМК _____ (Галина ЛЕВЧЕНКО)
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____
Протокол № ___ від "____" _____ 20__ р.
Завідувач кафедри _____ (_____)
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри _____
Протокол № ___ від "____" _____ 20__ р.
Завідувач кафедри _____ (_____)
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td>Очна форма навчання</td><td>Заочна форма навчання</td></tr>
<tr><td rowspan="15">Загальна кількість:

кредитів – 3

годин – 90

залікових модулів – 2</td><td rowspan="15">Галузь знань
<u>03 « Гуманітарні науки»</u>
(шифр і назва)

Спеціальність
<u>033 Філософія</u>
(код і назва)

Рівень вищої освіти:
Перший (бакалаврський)</td><td colspan="2">Дисципліна вільного вибору</td></tr>
<tr><td colspan="2">Рік підготовки:</td></tr>
<tr><td>2-й</td><td>2-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Семестр</td></tr>
<tr><td>1-й</td><td>1-й</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лекції</td></tr>
<tr><td>20 год.</td><td>8 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Практичні, семінарські</td></tr>
<tr><td>16 год.</td><td>0 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Лабораторні</td></tr>
<tr><td>год.</td><td>год.</td></tr>
<tr><td colspan="2">Самостійна робота</td></tr>
<tr><td>54 год.</td><td>82 год.</td></tr>
<tr><td colspan="2"></td></tr>
<tr><td colspan="2">Форма підсумкового контролю:
залік</td></tr>
</table>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання дисципліни "Філософські та соціологічні проблеми науки" - надання знань про особливості науки в культурно-історичному, онтологічному, епістемологічному, методологічному, ціннісному вимірах. Ознайомлення студентів з історичними типами взаємин науки і інших систем знання, з актуальними дискусіями навколо основних проблем функціонування науки в культурі та соціумі. Забезпечення осмислення проблематики дисципліни на основі вивчення праць науковців і філософів.

Дисципліна «Філософські та соціологічні проблеми науки» містить основні відомості про науку як важливий феномен сучасної інформаційної цивілізації, спирається на знання, отримані в курсі "Наука і теологія", яка спрямована на формування знання понять і фундаментальних принципів, за допомогою яких описуються наукові, філософські, релігійні картини світу. До початку вивчення дисципліни «Філософські та соціологічні проблеми науки» студенти мають знати: основи історії науки, релігієзнавства, проблематику історії філософії, вміти збирати та інтерпретувати інформацію в тому числі й наукову, обробляти основну літературу щодо підготовки до семінарських занять, характеризувати загальний культурно-історичний контекст взаємин науки і релігії. «Філософська пропедевтика», «Історія філософії», «Релігієзнавство», «Фізика», «Логіка», «Біологія», «Математика», «Філософія» становлять базові навчальні курси, на які спирається викладання даної дисципліни. «Епістемологія», «Філософія Відродження», «Філософія нового часу», «Сучасна зарубіжна філософія» та «Соціальна філософія», «Філософія науки» можуть використовувати знання, отримані студентами при вивченні даної дисципліни.

Завдання

- одержати знання з організації і генезису систем наукового знання;
- визначати специфіку функціонування наукового знання в структурі сучасного суспільства і в житті особистості;
- визначити суть взаємовідносин науки та філософії;
- сформувати підстави для вивчення інтелектуальної історії у її єдності;
- практично використовувати набуте знання для коректного проведення соціокультурної аналітики та гуманітарної експертизи.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

а) Інтегральна компетентність : Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі філософії та гуманітаристики або у процесі навчання, що передбачає застосування філософських теорій та методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

б) загальних : ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК 2. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 3.Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 4. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 5. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК 12. Здатність діяти на підставі етичних міркувань (мотивів).

в) фахових : ФК 2. Здатність виокремлювати специфіку філософського знання та змістові відмінності філософії від інших форм мислення.

ФК 3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про розвиток основних філософських ідей, учень та напрямків.

ФК 7. Здатність аналізувати міркування та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки.

ФК 10. Здатність аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальнонаукової проблематики.

ФК 11. Здатність застосовувати в професійній діяльності знання про засади, розвиток і сучасний стан наукового та гуманітарного знання.

ФК 12. Здатність дотримуватися в професійній діяльності норм інтелектуальної доброчесності.
ФК 14. Здатність брати участь в інтелектуальних дискусіях на засадах діалогу, відкритості й толерантності.

Програмні результати навчання:

ПРН 2. Розуміти розмаїття та специфіку філософських дисциплін, знати філософську термінологію.
ПРН 4. Аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальногуманітарної проблематики.
ПРН 5. Спілкуватися з професійних питань державною та іноземною мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації.
ПРН 7. Розуміти сучасну наукову картину світу, її основні проблеми та суперечності.
ПРН 10. Мати навички реферування, систематизованого огляду та порівняльного аналізу філософської та загальнонаукової літератури.
ПРН 11. Вміти аналізувати міркування та робити ґрунтовні смислові узагальнення, висновки.
ПРН 12. Вміти викладати власні міркування послідовно, логічно, систематично та аргументовано.
ПРН 13. Критично оцінювати власну позицію та знання, порівнювати і перевіряти отримані результати.
ПРН 14. Уникати симуляцій, плагіату та інших виявів академічної недоброчесності у сфері професійної діяльності або навчання.
ПРН 15. Мати навички ведення інтелектуальних дискусій на засадах діалогу, відкритості й толерантності.
ПРН 16. Вміти застосовувати загальногуманітарні та філософські знання в різних сферах життєдіяльності, зокрема у здійсненні різних видів педагогічної діяльності.
ПРН 17. Мати навички участі в наукових та прикладних дослідженнях у галузі філософії.
ПРН 18. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- специфічні риси організації та структури наукового знання;
- особливості різних видів сприйняття, мислення, когнітивної активності людини та когнітивної дослідницької культури;
- філософські та соціокультурні передумови виникнення сучасної форми наукового знання;
- питання виробництва наукового знання та розвитку науки в умовах глобалізації;
- перелік основних проблем, що виникають при співставленні класичної та сучасної науки;
- шляхи пізнання світу, особливості функціонування знань в сучасному інформаційному суспільстві.

вміти:

- розрізняти філософські основи світобачення і науки кожної культурно-історичної епохи;
- проводити філософську рефлексію науки;
- об'єктивно і критично оцінювати досягнення сучасної секулярної культури і вміти пояснювати соціальні протиріччя технологічної цивілізації;
- розкривати полісистемність сучасної науки та актуальні проблеми формування в ній інформаційної, соціальної, інтелектуальної та когнітивної систем;
- логічно формувати думки і коректно користуватись категорійно-понятійним апаратом філософських і соціологічних наук, матеріалами з історії філософії і історії науки;
- застосовувати одержані знання при вирішенні професійних задач;
- проявляти здатність до діалогу як засобу вирішення філософських та соціологічних проблем науки;

- скласти літературний огляд по поставленому завданню, правильно оцінити стан питання і зробити обґрунтовані висновки про виконану роботу з оцінкою їх значення для конкретних практичних цілей.

3. Зміст навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. Природа науки та філософських проблем науки.

Тема 1. Філософські виміри науки.

Сутність науки та її основні аспекти. Особливості наукового знання. Специфіка науки як пізнавальної діяльності. Наука як соціальний інститут. Наука як основа інноваційної системи суспільства. Наука як особлива підсистема культури. Наука як специфічний спосіб життя.

Тема 2. Філософські основи науки та їх види.

Природа філософських основ науки. Онтологічні основи науки. Гносеологічні основи науки. Соціальні та аксіологічні основи науки.

Тема 3. Філософські проблеми науки як гносеологічний феномен.

Природа філософських проблем науки та їхня структура. Методи розв'язання філософських проблем науки. Класифікація філософських проблем науки.

Тема 4. Наука як соціокультурний феномен.

Залежність науки від загальних цінностей культури. Зв'язок науки зі світом людських цінностей. Наукове знання: єдність та різноманітність. Наукова раціональність та її види. Рівні наукового знання. Структура знання у різних галузях науки. Наукова істина та її критерії. Методологічні уроки науки у пошуках істини. Плюралізм наукових істин. Об'єктивність та істинність як найважливіші характеристики наукового знання; культурна релятивность цих характеристик, їх релевантність стосовно певної культури, поза якою вони не мають ніякого дійсного сенсу. Наукова істина як соціокультурна, а не трансцендентально-метафізична або емпірична характеристика наукового знання.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІ. Філософська та соціологічна рефлексія новоєвропейської науки (як соціокультурного феномена).

Тема 5. Передумови виникнення науки в античності та середньовіччі.

Становлення теоретичного мислення. Дискусії про "грецьке диво". Раціональна організація знання в античності. Неоплатонізм як інтелектуальна протидія руйнуванню античного світу. Логос стоїків. Візантійський монотеїзм як подолання обмежень бінарної організації знання.

Метафоричність наукового знання як реакція на труднощі побудови всебічного і послідовного знання про Людину. (Архетип Antropos не констатувався в окрему систему знання).

Схоластика і “випадковість” виникнення класичної науки в лоні християнської культури.

Природній Розум і Одкровення в Середні століття.

Аристотель, Тертуліан і Фома Аквінський.

Закони природи і релігійний Закон.

Чудо.

Теорії, моделі і парадигми як засоби впорядкування наукового і теологічного знання.

Астрологія як тип знання.

Тема 6. Формування експериментальної науки. Наука Нового часу.

Людина Нового часу. Соціальні зміни, новий характер практики та етичні трансформації у постреформаційній Європі як джерела формування новоєвропейської науки. Герметизм як джерело сучасної науки (за роботами Френсис Йейтс).

Розвиток теоретичного мислення. Друге народження раціоналізму. Наукова і теологічна методологія одержання достовірного знання в XVI-XVII сторіччі. Витоки методології експерименталізму та навичок експериментальної діяльності у дослідженні природи. Експеримент як спосіб виявлення знання та його теоретичного обґрунтування.

Феномен наукових революцій. Р.Коллінз про наукову революцію як західний феномен.

Тема 7. Наука у сучасному глобальному світі.

Соціальна природа наукового пізнання. Наука як основа економічного та соціального прогресу. Стратегія інноваційного розвитку суспільства. Науково-технічний потенціал та закони його розвитку.

Розвиток професіоналізації наукової діяльності.

Глобалізація сучасної науки. Синтез сучасного наукового знання. Діалог сучасної науки та культури. Феномен технонауки. Технологія як форма реалізації наукового знання

Науково-технічний прогрес та його моральні проблеми. Розрив між «двома культурами» в науці: спроби подолання. Умови єдності природничо-наукової і гуманітарної культури.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІІ. Наукова раціональність і філософський розум.

Тема 8. Сучасні філософські рефлексії науки.

Феномен філософської критики науки. Наука та мислення. Філософське осмислення наукової революції (перша половина XX ст.) Е. Гуссерль, М. Хайдеггер, П. Флоренський, О. Лосєв. Е. Гуссерль про кризу науки. Світогляд, філософія, наукова картина світу. Наука як символічний опис (за роботою Павла Флоренського). М. Хайдеггер про сутність науки Нового часу. Оптимальні взаємовідносини науки та суспільства (за роботами Пола Фейерабенда).

Нова теорія знання Б. Латура (за роботою Бруно Латур «Нового часу не було»).

Наука як ідеологія. Спроби подолання конфлікту науки та етики (Ю. Габермас, Ж.-П. Дюпюї).

Тема 9. Філософія як “посередник” в здійсненні діалогу між наукою і культурою.

Теологія і філософія релігії.

Наукова методологія і філософія науки.

Філософія як «нічийна територія» між наукою і релігією (B.Russel).

Філософські категорії та їх структури як «суфлери» в науково-релігійному діалозі.

Латентне заміщення діалогу між наукою і теологією діалогом між філософією науки і християнською філософією.

Присутність mind-body problem в різних системах знання.

Філософські проблеми як «посередники» в науково-релігійному діалозі.

Наукова «багатоаспектність» mind-body problem.

Тема 10. Наука та знання.

Наука в системі знання. Наукове знання як ідеал знання. Формування та розвиток наукових дисциплін соціально-гуманітарного циклу. Претензії соціально-гуманітарного знання на статус наукового. «Науки про природу» та «науки про культуру». Людина як предмет наукового дослідження.

Дисциплінаризація та єдність знання. Як примирити фрагментацію знання, характерну для сучасної наукової спеціалізації, з прагненням до єдності знання?

Чи можливий “неметафоричний” діалог між різними видами мислення та знання?

«Неметафоричний» діалог не як засіб комунікації, а як мета-метод знаходження балансу між системами знання. Різні способи системного представлення предмету (денотату) розгляду в діалозі. Як можлива гуманітарна експертиза наукових досліджень?

Взаємодія наукового та поза наукового знання (у тому числі в експертизах соціальних проектів та програм).

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Очна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п/с	лаб	ср		л	п/с	лаб	ср

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Природа науки та філософських проблем науки.										
Тема 1. Філософські виміри науки.	8	2	2		4	8	2			6
Тема 2. Філософські основи науки та їх види.	7	2	-		5	7	2			5
Тема 3. Філософські проблеми науки як гносеологічний феномен.	7	2	-		5	7	-			7
Тема 4. Наука як соціокультурний феномен.	8	2	2		4	8	-			8
Разом за змістовим модулем 1	30	8	4		18	30	4			26
Змістовий модуль 2. Філософська та соціологічна рефлексія новоєвропейської науки (як соціокультурного феномена).										
Тема 5. Передумови виникнення науки в античності та середньовіччі.	10	2	2		6	10	-			10
Тема 6. Передумови виникнення науки в античності та середньовіччі.	10	2	2		6	10	2			8
Тема 7. Наука у сучасному глобальному світі.	10	2	2		6	10	-			10
Разом за змістовим модулем 2	30	6	6		18	30	2			28
Змістовий модуль 3. Наукова раціональність і філософський розум.										
Тема 8. Сучасні філософські рефлексії науки.	10	2	2		6	10	2			8
Тема 9. Філософія як “посередник” в здійсненні діалогу між наукою і культурою.	10	2	2		6	10	-			10

Тема 10. Наука та знання.	10	2	2		6	10	-			10
Разом за змістовим модулем 3	30	6	6		18	30	2			28
Усього годин	90	20	16		54	90	8	-		82

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин д/з
1	Філософські виміри науки. Філософські та соціологічні проблеми науки як особливий гносеологічний феномен: природа, класифікація, методи вирішення. [1] [2]	2/0
2	Наука як соціокультурний феномен. Типи наукової раціональності. [1] [2] [3]	2/0
3	Формування експериментальної науки. [1] [2]	2/0
4	Наука та мислення. Філософське осмислення наукової революції (перша половина XX ст.) Е. Гуссерль, М. Хайдеггер, П. Флоренський, О. Лосєв. [1] [4]	2/0
5	Формування та розвиток наукових дисциплін соціально-гуманітарного циклу [1] [2] [3]	2/0
6	Методологічні уроки науки в пошуках істини. Натуралістичні та антінатуралістичні дослідні програми [1] [2]	2/0
7	Наука та знання. Взаємодія наукового та поза наукового знання (у тому числі в експертизах соціальних проектів та програм) [1] [3]	2/0
8	Наука в сучасному глобальному світі. Шляхи гуманізації науки. [1] [2] [4]	2/0
	Всього:	16/0

Види роботи:
[1] – опрацювання лекційного матеріалу;
[2] – складання тематичного словника;
[3] – відповіді на питання для самоконтролю;
[4] – опанування уривків текстів (творів мислителів з даної теми).

6. Теми практичних занять

Практичні заняття не передбачені.

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Філософські виміри науки. [1] [2]	4/6
2	Філософські основи науки та їх види. [1] [2]	5/5
3	Філософські проблеми науки як гносеологічний феномен. [1] [2]	5/7
4	Наука як соціокультурний феномен. [1] [2] [3]	4/8
5	Передумови виникнення науки в античності та середньовіччі. [1] [2] [4]	6/10

6	Передумови виникнення науки в античності та середньовіччі. [1] [2] [3]	6/8
7	Наука у сучасному глобальному світі. [1] [2] [4]	6/10
8	Сучасні філософські рефлексії науки. [1] [2] [5]	6/8
9	Філософія як “посередник” в здійсненні діалогу між наукою і культурою. [1] [2] [5]	6/10
10	Наука та знання. [1] [4]	6/10
	Разом	54/82

До самостійної роботи відноситься :

[1] – опрацювання лекційного та додаткового, довідкового матеріалу;

[2] – на основі запропонованих робіт в списку літератури підготувати виступ, продемонструвати вміння оперувати ключовими поняттями та ідеями, представленими в текстах;

[3] – ознайомитись з біографіями видатних наукознавців;

[4] – написати рецензію і/або філософське есе на запропонований викладачем текст, як опис проблемної ситуації;

[5] – підготовка до презентації самостійного дослідження.

Критерієм оцінювання самостійної роботи є повнота викладу та змістова наповнюваність матеріалу, поданого в рефераті та самостійність і творчий підхід у написанні есе.

9. Методи навчання

У ході читання дисципліни використовуються методи навчання, які притаманні системі вищої академічної освіти. Серед них найтрадиційнішим залишається *пояснювально-ілюстративний метод*, у межах якого викладач допомагає студентам здобути знання завдяки аудиторній роботі. Вона поділяється на дві складові – засвоєння теоретичного матеріалу під час прослуховування лекцій, у тому числі використовуючи карти та семінарських занять, на яких студенти репродукують отримані знання і демонструють вміння засвоїти матеріал, запропонований викладачем для самостійного опрацювання.

Окрім вищевикладеного методу, використовується *метод проблемного викладення*. Він допомагає, використовуючи практику активної полеміки, формувати вміння студента критично ставитися до вивченої літератури, заслуханих на семінарах рефератах і доповідях, лекційного курсу. Викладач, поставивши навчальне завдання, формулює пізнавальну мету, а потім, розкриваючи систему доведень, порівнюючи погляди, різні підходи, показує спосіб розв’язання поставленого завдання. Вивчаючи окремі теми, використовується й *дослідницький метод*, який передбачає організацію активного пошуку розв’язання висунутих пізнавальних завдань, аналізуючи відео- фотоматеріали й роблячи самостійні висновки.

10. Форми контролю і методи оцінювання (у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Протягом засвоєння навчальної дисципліни студенти мають можливість накопичувати бали за рахунок виконання різних форм роботи. Вони порівно розподіляються, а потім сумуються.

Змістовий модуль:

- робота на лекціях та семінарських заняттях (60 балів);
- захисту реферату (20 балів);
- перевірка есе (20 балів);

Критерії оцінювання результатів навчання. Критерій оцінювання – це ознака, на основі якої проводиться оцінювання будь-чого і яка є мірою оцінки. Критерії оцінювання визначаються за допомогою якісних показників та ознак, що демонструють рівень сформованості навчальних досягнень здобувачів вищої освіти і трансформуються в оцінку згідно затвердженої шкали. Результати академічної успішності студентів виставляються у

вигляді оцінки за національною шкалою, 100-бальною та шкалою ЄКТС. У таблиці нижче наведено **загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти :**

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач освіти	
Відмінно 90 - 100	У повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано викладає під час усних виступів; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань.	Повно та ґрунтовно засвоїв всі теми навчальної програми, вміє вільно та самостійно викласти зміст всіх питань програми навчальної дисципліни, розуміє її значення для своєї професійної підготовки, проявляє творчий підхід до виконання індивідуального завдання при виконанні самостійного завдання, повністю виконав усі завдання кожної теми та поточного контролю в цілому.
Добре 85 - 89	Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв окремі питання робочої програми. Вміє самостійно викласти зміст основних питань програми навчальної дисципліни.	Виконав завдання кожної теми та поточного контролю в цілому, має стійкі навички виконання завдання.
Добре 75 - 84	Недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв деякі теми робочої програми, не вміє самостійно викласти зміст деяких питань програми навчальної дисципліни.	Окремі завдання кожної теми та поточного контролю в цілому виконав не повністю.
Задовільно 70 – 74	Володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.	Засвоїв лише окремі теми робочої програми. Не вміє вільно самостійно викласти зміст основних питань навчальної дисципліни Окремі завдання кожної теми контролю не виконав.
Задовільно 60 - 69	Засвоїв лише окремі питання навчальної програми. Не вміє достатньо самостійно викласти зміст більшості питань програми навчальної дисципліни.	Виконав лише окремі завдання кожної теми та контролю в цілому.
Незадовільно з можливістю повторного складання 35 - 59	Володіє навчальним матеріалом поверхнево й фрагментарно (без аргументації та обґрунтування); безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; під час відповіді допускає суттєві помилки.	Не засвоїв більшості тем навчальної програми не вміє викласти зміст більшості основних питань навчальної дисципліни. Не виконав більшості завдань кожної теми та контролю в цілому.
Незадовільно з обов'язковим	Не володіє навчальним матеріалом.	Не засвоїв навчальної програми, не вміє викласти зміст жодної теми

повторним вивченням дисципліни 0-34		навчальної дисципліни, не виконав контролю.

11. Питання для поточного та періодичного контролю

1. Сутність науки та її основні аспекти.
2. Філософські та соціологічні проблеми науки як особливий гносеологічний феномен: природа, класифікація, методи вирішення.
3. Світогляд, філософія, наукова картина світу.
4. Особливості наукового знання. Наукове пізнання як діяльність.
5. Наука в системі знання. Наукове знання як ідеал знання.
6. Наука як соціокультурний феномен.
7. Наука як специфічний спосіб життя.
8. Залежність науки від загальних цінностей культури. Зв'язок науки зі світом людських цінностей.
9. Типи наукової раціональності.
10. Формування експериментальної науки.
11. Феномен наукових революцій.
12. Феномен філософської критики науки.
13. Е. Гуссерль про кризу науки.
14. Філософське осмислення наукової революції (перша половина XX ст.).
15. Філософське осмислення наукової революції (друга половина XX ст.).
16. Формування та розвиток наукових дисциплін соціально-гуманітарного циклу.
17. «Науки про природу» та «науки про культуру».
18. Людина як предмет наукового дослідження.
19. Натуралістичні та антінатуралістичні дослідні програми.
20. Розрив між «двома культурами» в науці: спроби подолання.
21. Наука в сучасному глобальному світі. Феномен технонауки. Технологія як форма реалізації наукового знання.
22. Науково-технічний прогрес та його моральні проблеми.
23. Шляхи гуманізації науки.
24. Істина та раціональність.
25. Дисциплінаризація та єдність знання.
26. Умови методологічно коректного діалогу між наукою і позанауковими формами знання.
27. Взаємодія наукового та поза наукового знання (у тому числі в експертизах соціальних проектів та програм).
28. Дисциплінаризація та єдність знання. Як примирити фрагментацію знання, характерну для сучасної наукової спеціалізації, з прагненням до єдності знання?
29. Як можлива гуманітарна експертиза наукових досліджень?
30. Умови єдності природничо-наукової і гуманітарної культури.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

Види навчальної роботи	**Змістовий модуль 1**			**Змістовий модуль 2**			**Змістовий модуль 3**		
	Кількість балів	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів	Кількість балів	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів	Кількість балів за одне	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів

	за одне заняття (завдання)		(максимальна)	за одне заняття (завдання)		(максимальна)	заняття (завдання)		(максимальна)
Поточний контроль на лекціях	2	4	8	2	3	6	2	3	6
Семінарські заняття	5	2	10	5	3	15	5	3	15
Разом			**18**			**21**			**21**
Разом	**60**								
Оцінка самостійної роботи:									
Реферат				20	1	20			20
Есе							20	1	20
Разом	**40**								
Залік									
Підсумкова сума балів	**100**								

Поточний та періодичний контроль			Презентація самостійної роботи-дослідження (реферату, есе, рецензії)	Сума балів
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль3		
18	21	21	40	100

Реалізація основних завдань контролю знань здобувачів вищої освіти в ОНУ досягається системними підходами до оцінювання та комплексністю застосування різних видів контролю. Згідно з чинною в університеті системою комплексної діагностики знань здобувачів вищої освіти, з метою стимулювання планомірної та систематичної навчальної роботи, оцінка знань здійснюється за 100-баловою системою, яка переводиться відповідно у національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС – A, B, C, D, E, FX, F).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	**A**	відмінно	зараховано
85-89	**B**	добре	
75-84	**C**		
70-74	**D**	задовільно	
60-69	**E**		
35-59	**FX**	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	**F**	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

13. Навчально-методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни «Філософські та соціологічні проблеми науки». Одеса : ОНУ, 2022. 15 с.
2. Силабус курсу.

14. Рекомендована література

Основна

1. Габермас Ю. Постметафізичне мислення / пер. В.М. Купліна. Київ : Дух і літера, 2011. 280 с.
2. Добронравова І. С. Філософія і методологія науки: підручник. Київ : Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет”, 2008. 223 с.
3. Петриківська О.С. Культурна антропологія: навчально-методичний посібник для студентів ВНЗ. Одеса : ОНУ, 2019. 110 с.
4. Петриківська О.С**.** Принципи антропологізму, мікроурбанізму і міждисциплінарності в сучасній урбаністиці. *У пошуках обличчя світу: Практики саморепрезентації міст України в індустріальну та постіндустріальну добу* / заг. ред. В. Кравченко та С. Посохова. Харків : Видавництво Точка, 2021. С. 73 – 86.
5. Попова Т. Н. Дисциплинарный образ науки: подходы и понятия. Одесса: Бондаренко М. А., 2019. 392 с.
6. Ратніков В. С. Історія та філософія науки. Хрестоматія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. III-IV рівнів акредитації / В. С. Ратніков, З. Ю. Макаров. Вінниця: Нова Книга, 2009. 411 с.
7. Рубанець О. М. Філософські проблеми наукового пізнання. Суми : Університетська книга, 2013. 228 с.
8. Сергієнко В.В. Філософські проблеми наукового пізнання: навчальний посібник. Кременчук: Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського, 2011. 103 с.
9. Філософія науки : навчальний посібник / О. М. Кузь, В. Ф. Чешко. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 172 с.
10. Шашкова Л. О. Діалог науки і релігії в культурно-історичному контексті. Монографія. Київ : Грамота, 2008. 328 с.

Додаткова

1. Дахній А.Й. Нариси історії західної філософії XIX-XX ст. : навч. посіб. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 486 с.
2. Енциклопедія постмодернізму / за ред. Ч. Вінквіста та В. Тейлора; пер. з англ. В. Шовкун; наук. ред. пер. О. Шевченко. Київ : Основи, 2003.
3. Європейський словник філософій: Лексикон неперекладностей. В 5 т. Київ: Дух і літера, 2009-2020.
4. Петриківська О.С. Вчимося мислити практично. Людина має право: філософсько-правовий та соціокультурний дискурс українського суспільства: матеріали круглого столу, присвяченого Всесвітньому Дню філософії. Одеса, 15 листопада 2018 року. Одеса: Астропринт, 2018. С. 64 – 68.
5. Петриковская Е.С. Диалог науки и религии в философском наследии А.Ф.Лосева. Наука і релігія: проблеми діалогу. Вип. 2. Одеса: Наука і техніка, 2004. С.57-71.
6. Петриківська О.С. Філософська антропологія як самокритика гуманітарних технологій. Imperatives of civil society development in promoting national competitiveness: Proceedings of the 1st International Scientific and Practical Conference. December 13-14, 2018. Volume II. Batumi, Georgia: Publishing House “Kalmosani”, 2018. P. 303-306.

7. Рьод В. Шлях філософії: XIX–XX століття. Київ : Дух і Літера, 2010. 368 с.
8. Тейлор Ч. Джерела себе / пер. з англ. Київ : Дух і літера, 2005. 696 с.
9. Фюрст М., Тринкс, Ю. Філософія / пер. з нім. Вахтанґа Кебуладзе. Київ : Дух і Літера, Інститут релігійних наук св. Томи Аквінського, 2018. 544 с.
10. Gibbons M. The new production of knowledge: The dynamics of science and research in contemporary societies. Los Angeles; L.; New Delhi; Singapore; Washington DC : Sage, 1994. 192 p.
11. Histories of Scientific Observation / L. Daston, E. Lunbeck (eds). Chicago; L.: University of Chicago Press, 2011. 460 p.
12. Laudan L. Science and Values: The Aims of Science and Their Role in Scientific Debate . Univ of California Press, 1984. 149 p.
13. Lewens T. The meaning of science: an introduction to the philosophy of science. N.-Y. : Basic Books, 2015. 176 p.
14. Petrykivska O. The Human Position in Urban Space. Philosophy & Cosmology (Web of Science). 2021. Volume 27, P. 135–144.
15. Polkinghorne J. Scientists as Theologians. London, 1996. 96 p.
16. Steven Shapin, Simon Schaffer. Leviathan and the Air-Pump: Hobbes, Boyle, and the Experimental Life (with a new introduction by the authors). Princeton: Princeton University Press, 2011. 456 p.
17. Ziman J. Real Science. What it is, and what it means. Cambridge. UK : University Press, 2004. 412 p.

15. Електронні інформаційні ресурси

http://lib.onu.edu.ua/	Бібліотека ОНУ імені І.І.Мечникова
http://www.ognb.odessa.ua/	Одеська національна наукова бібліотека
http://www.nbuv.gov.ua/	Бібліотека ім. В.Вернадського
http://lib-gw.univ.kiev.ua/	Бібліотека ім. Максимовича КНУ ім. Т.Шевченка
http://www.filosof.com.ua/	Інститут філософії ім. Г.Сковороди
http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/dict.html	Найвидатніші філософи світу та України
http://plato.stanford.edu/	Філософська енциклопедія Стенфордського університету. (Англійською мовою).
http://www.utm.edu/research/iep/	Філософська Інтернет- енциклопедія. (Англійською мовою).
https://www.esssat.net	Центр по теології і природничим наукам (CTNS)
Веб-сайт. URL: https://vue.gov.ua/	Велика українська енциклопедія. 2020.
https://www.zygonjournal.org	Центр по взаємодії науки і релігії
http://www.srforum.org http://www.scienceandreligiontoday.com/about/ http://www.closertotruth.com/ http://www.meta-library.net/	Фонд Джона Темплтона (Metanexus), Інститут релігії в століття науки (IRAS) Наука і релігія